

**Staden Jakobstad
MILJÖBOKSLUT 2011 – 2012**

MILJÖBOKSLUT 2011 – 2012

Inledning

Staden Jakobstads miljöbokslut för 2011 och 2012 omfattar bägge åren och är det fjärde i ordningen som staden gjort. Miljöbokslutet är sammanställt av miljövårdschef Curt Nyman och ekonomichef Jonny Wallsten med bistånd av ett flertal personer på stadens inrättningar. Miljöbokslutet är uppgjort enligt Finlands kommunförbunds modell och den tillämpning en arbetsgrupp inom staden utformade för miljöbokslutet 2008.

EG kommissionen har gett en rekommendation om redovisning, beräkning och publicering av miljöärenden i företags bokslut och verksamhetsberättelser (2001/453/EG). Bokföringsnämnden i Finland har i ett utlåtande (KILA 1675/2002) konstaterat att till god bokföringssed hör att tillämpa EG kommissionens rekommendation. Bokföringsnämndens kommunsektion har 16.12.2003 gett en anvisning om redovisning och framställning av miljöärenden i kommuners och samkommuners bokslut.

Avsikten med stadens miljöbokslut är förutom att fullfölja Bokföringsnämndens rekommendation också att ta fram ett instrument för att underlätta uppföljningen av hur väl staden uppfyller sina åtaganden i fråga om miljön. Enligt kommunallagens 1 §, 3 mom. skall *kommunen sträva efter att främja sina invånares välfärd och en hållbar utveckling inom sitt område* och 3 § i lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning

säger att *kommunen skall inom sitt område övervaka och främja miljövården så att det genom skydd, vård och utveckling av naturen och annan miljö blir möjligt att trygga en hälsosam, trivsamt och stimulerande samt naturekonomiskt hållbar livsmiljö för kommunens invånare.*

Miljöbokslutet redovisar stadens utgifter och inkomster i fråga om skötseln av miljön. I miljöbokslutet kan man också åskådliggöra hur mycket återställandet av skador på miljön kostar.

Metoder och avgränsningar

Vid uppgörandet av staden Jakobstads miljöbokslut har använts den modell Efero Oy och Finlands kommunförbund publicerat år 2007 <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/tyt/ymparistonsuojelu/Ymparistotilinpaatos/> Miljöbokslutet innehåller stadens och dess affärsverks miljörelaterade intäkter, -kostnader, -investeringar, -förpliktelser och -skulder.

Vid uppgörandet av miljöbokslutet har enligt kommunförbundets anvisning tillämpats miljövårdens s.k. prioritetsprincip. Enligt denna uppkommer miljökostnader av verksamheter vilkas primära syfte är miljövård. Däremot beaktas i miljöbokslutet inte verksamheter vilka som "biprodukt" skapar miljönytta, men vilkas primära syfte inte direkt är miljövård. Sådana verksamheter som inte här beaktats är t.ex. planläggning, skogsbruk och parkskötsel. De miljöintäkter, -kostnader och -investeringar som beaktats hänförs till följande delområden inom miljövården: skydd av luft och klimat, skydd av vattendrag och hantering av avloppsvatten, avfallshantering och nedskräpning, skydd av mark och grundvatten, bullerbekämpning, skydd av natur och landskap, den kommunala miljövårdsmyndighetens verksamhet samt annan verksamhet för främjande av miljövården.

Stadens miljöbokslut har avgränsats så att det omfattar staden Jakobstads förvaltningar samt stadens affärsverk, dvs. Jakobstads Vatten, Jakobstads Energiverk och Jakobstads Hamn. I miljöbokslutet har beaktats sådana miljöintäkter, -kostnader och -investeringar som ingår i stadens bokföring. För Jakobstads Vattens del ingår således i miljöintäkterna och -kostnaderna även den avloppsvattenhantering som Pedersöre och Larsmo kommuner samt Nykarleby stad köper av Jakobstads Vatten. Jakobstads Hamn har gjort ett eget miljöbokslut men hamnens verksamhet ingår även i stadens miljöbokslut. I stadens miljöbokslut ingår däremot inte verksamheter som står utanför stadens organisation såsom t.ex. avfallshanteringen inom Ab Ekorosk Oy. För att bibehålla jämförbarheten med tidigare år har endast Jakobstads andel i social- och hälsovården beaktats.

Jakobstad är värdkommun för social- och hälsovården i regionen sedan 2010.

Siffrorna i miljöbokslutet har tagits dels direkt ur förvaltningarnas bokföring men har till vissa delar beräknats eller uppskattats. Miljökostnaderna har redovisats i bruttobelopp exklusive mervärdesskatt. I redovisningen har alla direkta kostnader beaktats, såsom bland annat personalkostnader, köp av service, material och förnödenheter.

Vid uppgörandet av miljöbokslutet har tillämpats den Excel kalkylmodell som Efeko Oy och Finlands kommunförbund publicerat. Kalkylmodellen har modifierats så att den till stora delar uppdateras automatiskt från stadens bokföringssystem (OLAP).

Ekonomiska nyckeltal (tabell 1 och 2)

De ekonomiska nyckeltalen för miljöverksamheten sammanfattar hur staden förverkligat sina miljövårdsuppgifter. Inga stora förändringar har inträffat jämfört med föregående år. Behandlingen av avloppsvatten är den största posten både på inkomst- och utgiftssidan.

Tabell 1. Ekonomiska nyckeltal för miljövärderna i Jakobstads år 2008 – 2012 (miljöintäkter).

År	Miljöintäkter 1000 euro				
	2008	2009	2010	2011	2012
1. Luftvård och åtgärder mot klimatförändringen	13	13	15	20	22
2. Vattenvård och behandling av avloppsvatten	3137	2981	3339	3324	3589
3. Avfallshantering och städning utomhus	195	131	197	210	182
4. Skydd av mark och grundvatten	-	-	-	-	-
5. Bullerbekämpning	-	-	-	-	-
6. Naturvård och landskapsvård	-	-	-	-	-
7. Miljövärdens myndighetsuppgifter	22	20	12	18	49
8. Befrämjande av miljövärd	0	0	0	0	-
9. Miljöbaserade skatter och avgifter av skattenatur	-	-	-	-	-
Sammanlagt, euro	3367	3145	3563	3571	3842
Sammanlagt + avskrivningar och finansiella kostn.					

Tabell 2. Ekonomiska nyckeltal för miljövärderna i Jakobstads år 2008 – 2012 (miljöutgifter).

År	Miljöutgifter 1000 euro				
	2008	2009	2010	2011	2012
1. Luftvård och åtgärder mot klimatförändringen	529	529	539	539	436
2. Vattenvård och behandling av avloppsvatten	1561	1744	1516	1651	1771
3. Avfallshantering och städning utomhus	819	701	326	360	333
4. Skydd av mark och grundvatten	11	15	402	8	37
5. Bullerbekämpning	0	0	8	0	20
6. Naturvård och landskapsvård	2	2	2	1	4
7. Miljövärdens myndighetsuppgifter	155	164	162	175	215
8. Befrämjande av miljövärd	0	0	0	0	-
9. Miljöbaserade skatter och avgifter av skattenatur	50	55	156	287	287
Sammanlagt, euro	3127	3210	3112	3021	3103
Sammanlagt + avskrivningar och finansiella kostn.	3919	3973	4159	4051	4028

Ekonomiska relationstal (tabell 3)

Genom de ekonomiska relationstalen sätts nyckeltalen för miljövärden i proportion till stadens övriga verksamhet och befolkningsmängd. Också relationstalen är av samma storleksordning som föregående år och styrs i hög grad av intäkter och kostnader för avloppsvattenhanteringen. Jakobstad blev 2010 värdkommun för social- och hälsovården i Jakobstadsregionen. Relationstalen i förhållande till stadens övriga intäkter och kostnader är därför inte jämförbara med tidigare år. I tabell 3 har social- och hälsovårdsverket inte beaktats i stadens totala intäkter och driftsutgifter. Om man tar med social- och hälsovårdsverket blir stadens totala driftintäkter ca 111 miljoner euro och driftutgifter och avskrivningar ca 224 miljoner euro.

Tabell 3. Ekonomiska relationstal för miljövärden i Jakobstads år 2008 – 12.

		2008	2009	2010	2011	2012
1. Miljöintäkternas andel av stadens alla driftsintäkter	%	8	7	7	8	9
2. Miljöintäkter per invånare	euro	171	160	181	182	195
3. Miljökostnadernas och avskrivningarna andel av stadens alla driftsutgifter och avskrivningar	%	3,0	2,5	3,6	3,2	3,2
4. Miljökostnader + avskrivningar per invånare	euro	206	185	194	182	187
5. Miljöinvesteringarnas andel av stadens alla investeringar	%	4,4	6,2	4,7	4,0	4,6
6. Miljöinvesteringar per invånare, euro	euro	37	44	26	40	32
7. Miljöintäkternas andel av miljökostnaderna	%	83	98	115	124	123
8. Stadens avloppsvattengiffter,	1000 e	104,0	90,7	95,6	91,3	108,9
9. Avfallsavgifter som staden betalat,	1000 e	55,0	59,7	56,0	56,0	56,0
Vid beräkning av relationstalen har använts						
Antal invånare		19 667	19 627	19 656	19 623	19 684
Stadens alla driftsintäkter	1000 e	42 131	42 354	48 788	46 281	43 362
Stadens alla driftsutgifter och avskrivningar	1000 e	135 785	143 523	106 057	113 311	113 770
Stadens totala investeringar	1000 e	16 318	14 126	10 856	19 646	13 882

Miljöintäkter

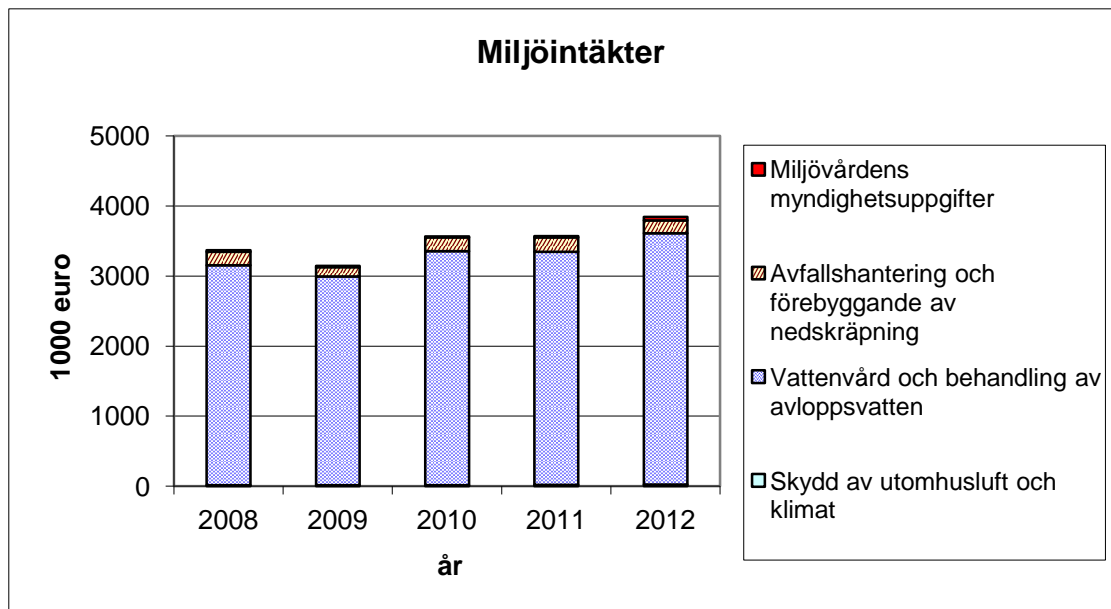
Miljöintäkterna uppgick under 2012 till 3,84 miljoner euro och har ökat något från tidigare åren, främst beroende på ökade intäkter för avloppsvattenbehandling och i någon mån ökade myndighetsuppgifterna.

Största delen (93 %) av stadens miljöintäkter bestod av de avloppsvattengiffter och avgifter för underhållsarbeten av avloppsnätet som Jakobstads Vatten uppbär. Under 2012 behandlades 3,88 milj. m³ avloppsvatten från Jakobstad, Larsmo, Pedersöre och Nykarleby vid reningsverket vid Alheda.

En annan märkbar del av miljöintäkterna var avgifterna för det avfall och oljehaltiga spillvatten fartygen lämnar i hamnen. Avgifterna bärs upp för att täcka kostnaderna för vidaretransport av avfallet för behandling.

Andra inkomster för avfallshantering ingår inte i stadens bokföring eftersom den behandling av avfall som åligger kommunen har överlåtits åt det kommunalt ägda aktiebolaget Ab Ekorosk Oy.

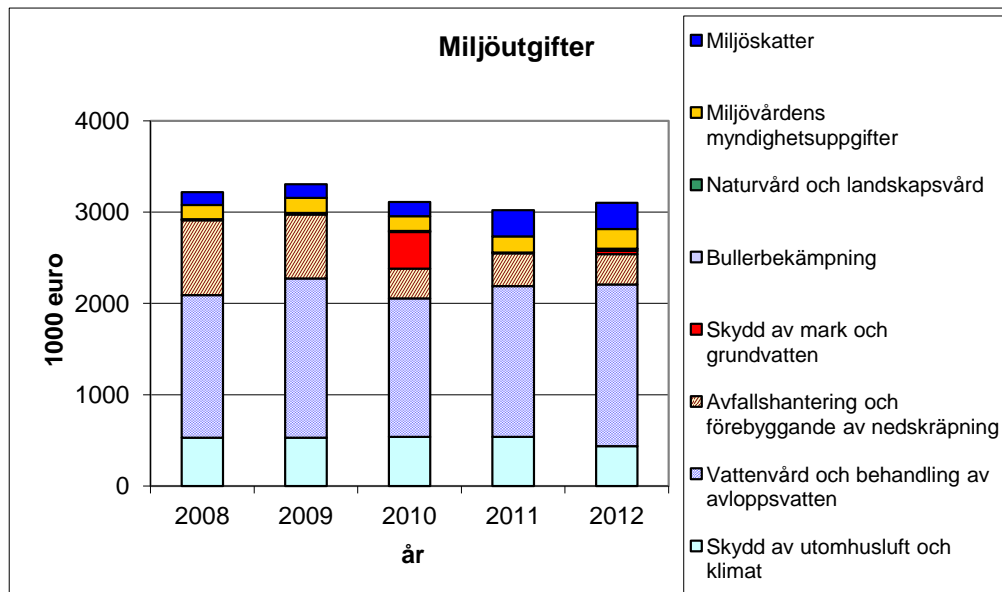
Smärre miljöinkomster bestod i stadens miljövårdsmyndighets tillståndsavgifter och industrins andelar i mätning av luftkvaliteten i staden.

Figur 1. Staden Jakobstad miljöintäkter åren 2008 till 2012.

Miljöutgifter

Miljöutgifterna uppgick år 2012 till 3,1 miljoner euro. Avkortningar och finansiella kostnader har inte beaktats i denna summa. Miljöutgifterna har minskat något från tidigare år främst beroende på kostnaderna för stängningen av avstjälningsplatsen varit lägre och saneringen av Östanfjärden blivit slutfört, men visade igen en liten ökning främst i kostnaderna för stadens avloppsvattenrening. En betydande miljökostnad 2012 var saneringen av förorenad mark på den s.k. Tarkkinens tomt i samband med bygganden av JS Oy:s nya industrihall.

Figur 2. Staden Jakobstads miljöutgifter åren 2008 - 2012

Luften

Kostnader som hör samman med skyddet av utomhusluftens kvalitet var 436 003 euro. Det var ca 100 000 euro mindre än tidigare år. Minskningen beror på att kollektivtrafikavtalets kostnader har minskat och luftmätningen utförs fr.o.m. år 2011 som eget arbete. Mätningen av svavel- och kvävededfall avslutades år 2010 och mättes inte längre åren 2011 och 2012. Fortsättningsvis i dessa kostnader finns åtgärder för att minska dammhalten i luften genom borttagning av grus och sand från gatorna på våren och genom saltning av vägar sommardag.

Utomhusluftens dammhalt är liksom i många andra städer problematisk och förorsakar tidvis att riktvärdena för luftkvalitet överskrids. Antalet dagar år 2011 och 2012 när dygnsmedelvärdet för damm överskred gränsvärdet var 4 respektive 12. Enligt gällande lagstiftning får dygnsmedelvärdet för damm överskridas högst 35 dagar per år. Utomhusluftens kvalitet mäts kontinuerligt av stadens miljöförhållningsbyrå i samarbete med industrin och grannkommunerna. Kostnaderna för mätningens verksamhet för åren 2011 och 2012 var 29 764 resp. 22 420 euro, vilket är ungefär av samma storleksklass som tidigare år. Stadens andel av kostnaderna är 34 %.

Största delen av kostnaderna för skydd av utomhusluften består i att staden upprätthåller kollektivtrafik som går under namnet Vipparetrafik. Det är också ett sätt för staden att bidra till miljövänligare persontransporter och minska privatbilismen i centrumområdena.

Matartrafiken till Bennäs järnvägsstation upprätthålls med stöd av staden i samarbete med Närings-, trafik- och miljöcentralen. Staden har upphört med förbindelsetrafiken till Karleby-Jakobstad flygstation. Trafiken sköts nu på marknadsekonomisk grund. Satsningen på kollektivtrafiken uppgick år 2012 till 363 978 euro, som är ca en fjärdedel mindre summa jämfört med de föregående åren. Skoltransporterna har inte beaktats i summan.

Vatten

Ledande och rening av avloppsvatten från Jakobstad, Larsmo, Pedersöre och Nykarleby utgör den största delen av miljökostnaderna. Avloppsreningsverket fungerade normalt. Den behandlade avloppsvattenmängden år 2012 var ca 3,8 miljoner m³. Reningsgraden och kvaliteten på det utgående renade avloppsvattnet har varit tillfredsställande.

Tabell 4. Kostnader för hantering och rening av avloppsvatten, mängden behandlat avloppsvatten och uppnådd reningsgrad för biologiskt nedbrytbara organiska ämnen (BOD) och fosfor.

År	2008	2009	2010	2011	2012
Kostnader, milj.euro	1,56	1,55	1,52	1,13	1,37
Mängd avloppsvatten milj. m ³	3,26	2,69	3,0	3,26	3,88
Reningsgrad, BOD, gräns 95 %	94,9	95,7	95,8	96,4	94,8
Reningsgrad, fosfor, gräns 95 %	93,8	96,7	96,2	97,4	96,4

Kostnader för åren 2008 – 2012

I kostnaderna för vattenvård ingår även stadens medlemsavgifter i Österbottens vatten och miljö r.f. och Fonden för Esse å samt EU-projektet; Restaurering av små vattendrag, sammanlagt 14 300 euro.

Avfall

Kostnader för avfallshantering var sammanlagt 332 738 euro, som är betydligt mindre än tidigare år. Av denna summa användes 25 887 euro för övertäckandet av stadens gamla avstjälningsplats (tabell 5). Avstjälningsplatsen stängdes slutligt i början av 2000-talet. Avfallsberget har täckts och slänterna formats med aska från Alholmens Kraft och ännu återstår betydande kostnader för att bygga ett tätt skikt, dräneringsskikt och gröngöring av området. Stadens ansökan om

förlängning av miljötillståndet godkändes av Regionförvaltningsverket i Inre och Västra-Finland, i december 2012.

Kostnaderna för hanteringen av avfallet från stadens egen verksamhet kostade 56 000 euro år 2012. Städning av skräp från gator och allmänna platser uppskattades till samma summa som tidigare år, nämligen ca. 163 000 euro. Hamnen betalade 88 070 euro för hanteringen av fartygens avfall. Hamnen uppbär dessa kostnader från fartygen och dessa avgifter finns med i miljöbokslutets inkomster.

Tabell 5. Kostnader för avfallshantering åren 2008 till 2012.

År	2008	2009	2010	2011	2012
Avfall från stadens verksamhet	55 315	59 657	56 037	56 037	56 037
Städning av skräp	162 744	162 744	162 744	162 744	162 744
Övertäckning av gamla avstjälningsplatsen	525 866	387 379	20 770	27 836	25 887
Avfall från fartyg i Jakobstads hamn	75 297	91 390	86 824	113 313	88 070

Övriga miljöutgifter

Kostnader för natur- och landskapsvård bestod av en liten uppskattad kostnad för miljövårdsbyrån för tillsyn av marktäkter, medlemsavgift i föreningarna Natur och miljö samt Luonto-liitto, ca 1 000 euro.

För bullerbekämpning användes ca 28 000 euro för byggandet av en bullervall vid Bennäsvägen år 2012.

Kostnaderna för stadens miljövårdsmyndighet uppgick till 215 000 euro. Miljö- och byggnadsnämnden är kommunal miljövårdsmyndighet i Jakobstad och ärendena handlades 2012 av miljövårdsbyrån med en personalresurs på 3 personer. Miljövårdsmyndigheten är lagstadgad tillstånds- och tillsynsmyndig enligt lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning och handlägger ärenden bl.a. på basen av miljöskyddslagen, vattenlagen och avfallslagen.

Miljöskatter

Staden betalade 433 249 euro i miljöskatter under år 2012. Miljöpolitiskt baserade skatter och avgifter av skattenatur uppbärs av staten för nyttjande av vissa naturresurser eller för verksamhet som förorsakar skadliga miljöeffekter. Miljöpolitiskt grundade skatter är bl.a. accisen på flytande bränslen, accisen på elström och avfallsskatten. Miljöskatterna är en del av de ekonomiska styrmedel EU och staten använder för att gynna användningen av förnyelsebara naturresurser och minska användningen av fossila bränslen. Avsikten med avfallsskatten, som erläggs på avfall som deponeras på soptipp, är att främja återvinningen av avfall.

Tabell 6. Miljöskatter staden betalade åren 2008 till 2012.

	Accis cnt / enhet	Förbrukning	Skatt (euro)	Förbrukning	Skatt (euro)	Förbrukning	Skatt (euro)	Accis cnt / enhet	Förbrukning	Skatt (euro)	Förbrukning	Skatt (euro)
		2008	2008	2009	2009	2010	2010		2011	2011	2012	2012
Uppvärmning												
Tung brännolja, kg	6,42	47 537	3 052	132000	8474	169500	10882	9,72	44515	4327	1320000	128304
Lätt brännolja, l	5,41	146 114	7 905	142526	7711	174292	9429	8,00	142114	11369	194516	15561
Fordon												
Bensin, l	4,78	16 345	781	14998	717	7858	376	11,66	15927	1857	7576	883
Diesel, l	5,38	109 619	5 898	107820	5801	104401	5617	13,25	103272	13684	106404	14098
Brännolja, l	5,41	37 008	2 002	46480	2515	43212	2338	8,00	43522	3482	42229	3378
Bränsleskatt, hamnen										493		564
El, MWh	0,88	13 574	119 854	14 016	123 760	14 474	127805	1,69	14 887	251421	15 623	264029
Deponiavfall, ton	30	15	441	29	858	5	156	40,00	7	268	8	300
Avfallsskatt, hamnen										8158		6131
Miljöskatter totalt			139 933		149 836		156603			295 059		433249
Obs!	1,69	» snt/kWh		40,00	» euro							

Merparten av miljöskatterna bestod i elskatt på den elström staden förbrukade. I accisen på bränslen har medräknats endast den miljöpolitiskt motiverade tilläggsdelen av accisen. I beräkningarna ingår energiverkets och tekniska verkets bränsleanskaffningar. I elförbrukningen ingår förbrukningen i stadens fastigheter samt vattenverkets och avloppsreningsverkets elförbrukning. Användningen av brännolja och elförbrukningen har ökat från föregående år, delvis beroende på den kalla vintern och delvis på brandolyckan vid Alholmens Kraft som förorsakade ett avbrott i fjärrvärmeleveranserna för längre period under de kallaste vintermånaderna. Förbrukningen av fordonsbränslen har däremot minskat.

Avskrivningar och finansiella kostnader

Miljörelaterade avskrivningar och räntekostnader och övriga finansiella kostnader var 585 932 euro år 2012 och de finansiella kostnaderna var 339 304 euro och hänförde sig endast till avloppsnätet och avloppsreningsverket.

Miljöinvesteringar

Stadens miljöinvesteringar bestod i utbyggnad och sanering av avloppsnätet och för detta användes 639 276 euro. Speciellt längden nybyggda avloppsledningar var mindre än tidigare år. (tabell 7).

Tabell 7. Stadens miljöinvesteringar åren 2008 till 2012.

År	2008	2009	2010	2011	2012
Investeringar, avloppsledningar, euro	753 500	979 118	507 066	790 545	639 276
Avloppsledningar nybyggda, m	1 919	1 072	301	1 824	482
Avloppsledningar sanerade, m	1 722	2 296	1 687	1 045	2 922

Miljöförpliktelser och villkorlig miljöskuld

En miljöförpliktelse är ett befintlig miljörelaterat åliggande som förorsakar kostnader som sannolikt inte uppvägs av motsvarande inkomster.

En sådan miljöförpliktelse är täckningen och eftervården av den stängda avstjälningsplatsen. Detta arbete kommer att fortgå under åtskilliga år framåt och de totala kostnaderna har uppskattats till ca 2,9 miljoner euro. Avstjälningsplatsen var i stadens bruk från 1958 till 1994 då den övertogs av Ab Ekorosk Oy och stängdes slutligt i början av 2000-talet. Staden och Ekorosk delar på kostnaderna för täckning och eftervård.

Med villkorlig miljöskuld avses ett åliggande som uppstår när någon mera osäker hotbild förverkligas.

Sådana villkorliga miljöskulder finns sannolikt bland de markområden staden äger och där bedrivits verksamhet som mer eller mindre sannolikt förorsakat förorening av marken. Saneringen av dessa områden kan bli kostsam. Även om det primära ansvaret för föroreningen vilar på den som förorsakat den är det i många fall staden som markägare som blir tvungen att stå för kostnaderna.

Utvärdering

Miljöbokslutet för 2011 – 2012 gjordes enligt samma modell som tidigare år. Vissa data var fortfarande ganska svårtillgängliga såsom t.ex. mängden avfall staden åstadkommer.

Miljörelaterade utgifter och inkomster var under 2011 – 2012 i samma storleksordning som tidigare. Jakobstad blev värdkommun för social- och hälsovården från 2010 har inte helt utvärderats men bör göras inför nästa miljöbokslut. Bokslutet torde fortsättningsvis utvecklas till en miljörapport med en bredare redovisning av stadens ambitioner och uppnådda resultat inom sina miljörelaterade åligganden.

